

Asia: VN/1489/2026

Luonnos hallituksen esitykseksi ulkomaalaista kasvuyrittäjää ja yrittäjää koskevan sääntelyn uudistamiseksi

Lausunnonantajan lausunto

Lausuntonne yrittäjän oleskelulupaa koskevasta muutoksesta.

-

Lausuntonne kasvuyrittäjän oleskelulupaa koskevasta muutoksesta.

Amcham Finland – Lausunto

Vastaanottaja: Työ- ja elinkeinoministeriö (Lausuntopalvelu.fi)

Hanke: TEM003:00/2026

Viite: VN/13397/2025

Paikka ja aika: Helsinki, 1.7.2026

Hallituksen esitys eduskunnalle ulkomaalaista kasvuyrittäjää ja yrittäjää koskevan sääntelyn uudistamiseksi

Amcham Finlandin yleinen kanta

Amcham Finland edustaa Suomessa toimivaa kansainvälistä liiketoimintayhteisöä ja seuraa tiiviisti Suomen houkuttelevuutta kansainvälisten investointien ja osaajien silmissä. Osaajien maahantulo kytkeytyy suoraan samaan investointiekosysteemiin kuin pääoman ja yritystoiminnan sijoittuminen Suomeen. Kasvuyrittäjien lupajärjestelmä onkin konkreettinen mittari siitä, millaisen viestin Suomi lähettää kansainvälisille perustajille.

Amcham Finland pitää esityksen tavoitteita lupaprosessin selkeyttämisestä, ennakoitavuuden parantamisesta ja väärinkäytösten ehkäisemisestä kannatettavina. Lausuntohakemusten määrän kasvu ja myönteisten lausuntojen pieni osuus (HE-luonnos, s. 14) sekä jälkivalvonnan havainnot väärinkäytöksistä (s. 15–16) ovat aitoja ongelmia, joihin on perusteltua puuttua. Erityisesti kasvuyritystoiminnan edellytysten nostaminen lain tasolle ja yrittäjän luvan Y-tunnusvaatimuksen keventäminen ovat oikeansuuntaisia muutoksia.

Amcham katsoo kuitenkin, että esitys painottuu liikaa seulonnan ja hallintotehokkuuden parantamiseen, jolloin sen vaikutukset Suomen houkuttelevuuteen jäävät vähälle huomiolle ja ovat osin ristiriitaisesti perusteltuja. Suomen investointihoukuttavuus on tällä hetkellä heikko, mistä kertoo muun muassa Amcham Finlandin ja Business Finlandin Invest In -toiminnon yhdessä tekemän Finland Investor Confidence 2026

-barometrin investoreiden luottamusta Suomen investointiympäristöön mittaava ennätysmatala lukema (6.9, 2025 vs. 7.2, 2022, vs. 7.5, 2020).

Tässä tilanteessa portinvartijatehtävän tehostaminen ilman houkuttelevuuden samanaikaista vahvistamista jättää uudistuksen vaillinaiseksi. Amcham Finland esittää seuraavat huomiot ja muutosehdotukset.

Maksuttoman ennakkoarvion poistaminen heikentää houkuttelevuutta

Esityksen merkittävin yksittäinen muutos kasvuyrittäjän kannalta on Business Finlandin liiketoiminta-arvion siirtäminen maksuttomasta ennakkomennettelystä osaksi maksullista oleskelulupahakemusta (s. 19, 20). Esityksessä tämän vaikutusta houkuttelevuuteen pidetään vähäisenä sillä perusteella, että 650 euron maksu on pieni suhteessa muuttamisen kokonaiskustannuksiin (s. 20).

Amcham katsoo tämän päätelmän ongelmalliseksi. Poistuvassa menettelyssä keskeistä ei ole maksuttomuus, vaan riskitön mahdollisuus varmistaa kelpoisuus ennen prosessiin sitoutumista. Kansainvälinen perustaja, jolla on vaihtoehtoja muissa maissa, vertailee järjestelmiä myös sen mukaan, voiko soveltuvuutensa selvittää etukäteen ilman maksullista ja lopputulokseltaan epävarmaa hakemusta.

Esitys itse toteaa, että Virossa ja Italiassa arvio on hakijalle maksuton (s. 22), mutta ohittaa tämän kilpailutekijänä. Esityksessä myös myönnetään, ettei vaikutusta hakijamääriin voida luotettavasti arvioida ja että muutoksella on alkuvaiheessa kielteisiä vaikutuksia houkuttavuuteen (s. 22–23). Johtopäätös vaikutusten vähäisyydestä on siten ristiriidassa esityksen oman aineiston kanssa.

Vaikutusarvioinnin menetelmä ei tue johtopäätöstä vähäisistä vaikutuksista

Esitys perustelee vaikutusten vähäisyyttä VATT:n Datahuoneen ja Verohallinnon aineistolla, joka osoittaa kasvuyrittäjän luvalla tulleiden toteutuneen liiketoiminnan vaatimattomaksi: noin puolella oli liikevaihtoa, voitollisia oli parhaimmillaan kolmannes ja yli miljoonan euron liikevaihtoon ylsi noin 1,5 prosenttia (s. 22–23).

Amcham huomauttaa, että tämä keskiarvoihin nojaava perustelu sotii esityksen omaa havaintoa vastaan. Esityksessä nimittäin todetaan, että myönteiset julkistaloudelliset ja työllisyysvaikutukset syntyvät harvojen menestyvien yritysten kautta ja että keskiarvojen ohella on tärkeää seurata yksittäisten menestyjien määrää (s. 24). Kun arvo syntyy jakauman yläpäässä, järjestelmää ei tule mitoittaa keskivertotapauksen perusteella.

Aineiston rajoitteet tunnustetaan myös esityksessä: osa luvansaaneista rajautui pois puuttuvan henkilötunnuksen vuoksi, liikevaihtotiedot ulottuvat vain vuoteen 2024 ja yritystietojen kattavuus riippuu henkilötunnuksen ja Y-tunnuksen linkittymisestä (s. 22–23). Kasvuyritysten liiketoiminta kypsyy hitaammin kuin perinteisten yritysten, joten lyhyen seurantajakson keskiarvo aliarvioi vaikutukset systemaattisesti. Politiikka tulisi suunnata harvojen menestyjien houkuttelemiseen ja maassa pitämiseen, ei keskimääräisen toteutuman siivoamiseen.

Jatkoluvan sitominen samaan yritystoimintaan on ongelmallinen

Esityksessä kasvuyrittäjän jatkolupa irrotetaan vastaavanlaisesta yritystoiminnasta ja sidotaan saman yritystoiminnan jatkamiseen (s. 40). Esitys tarjoaa suunnanmuutoksen (pivot) tehneelle ratkaisuksi uuden ensimmäisen luvan hakemista.

Amcham pitää tätä esityksen itsensäkin tunnistaman kasvuyritystoiminnan luonteen vastaisena, sillä kasvuyrityksille on ominaista toiminnan ja tiimien jatkuva muuttuminen (s. 40–41). Suunnanmuutos on kasvuyritystoiminnassa tavanomainen vaihe, ei poikkeus. Henkilö, joka on jo asettunut Suomeen, palkannut työntekijöitä ja oppinut tuntemaan markkinan, on juuri se osaaaja, jonka pitäminen maassa on kriittistä. Uuden ensimmäisen luvan hakeminen on raskaampi ja epävarmempi reitti kuin jatkolupa. Muutos rankaisee strategisesta suunnanmuutoksesta, joka voi olla yrityksen elinehto. Jatkolupa tulisi kytkeä kasvuyritystoimintaan yleisesti eikä yksinomaan edellisen luvan perusteena olleeseen liikeideaan. Tämä turvaa osajien pysymisen Suomessa juuri niissä tapauksissa, jotka ovat järjestelmän todellisia onnistumisia.

Kriteerien selkeys ja tosiasiallisen johdon edellytys

Amcham kannattaa kasvuyritystoiminnan edellytysten kirjaamista lakiin (80 a §, s. 42–43). Ennakoitavuus on erityisen tärkeää, kun arvio muuttuu maksulliseksi. Esityksessä kuitenkin

vakuutetaan, ettei nykyistä arviointikäytäntöä muuteta (s. 42), vaikka se samalla tuo lakiin uusia käsitteitä, kuten toiminnanvapauden ja yhtiön tosiasiallisen johdon Suomessa (s. 43). Toteamus, jonka mukaan pelkkä rekisteröinti Suomeen ei riitä, jos yhtiön tosiasiallinen johto on muualla (s. 43), asettaa varhaisvaiheen ja kansainvälistyvälle yritykselle uuden kynnyksen pelkän kodifioinnin sijaan.

Lisäksi vaatimus kannattavan liiketoiminnan edellytyksistä (s. 43) on ristiriidassa sen esityksen havainnon kanssa, että kasvuyritystoiminta on harvoin kannattavaa vielä ensimmäistä jatkolupaa myönnettäessä (s. 11). Soveltamisohjeet näistä edellytyksistä on julkaistava selkeästi ennen lain voimaantuloa, ja niissä on otettava huomioon varhaisvaiheen yritysten todellisuus, jotta sääntely ei tosiasiaa kiristä kynnystä. Ankkurointi nykykäytäntöön on myös epävarmaa, koska Tempora-rahoitushaku päättyi 3.10.2025 eikä korvaavaa instrumenttia ole vielä otettu käyttöön (s. 12).

Edullisen iteroinnin poistuminen ja oikeusturva

Esityksessä argumentoidaan, että muutoksenhaku helpottuu, kun arvio kytketään oleskelulupahakemukseen (s. 25). Samalla kuitenkin poistuu nykyinen matalan kynnyksen reitti eli mahdollisuus hakea uutta lausuntoa maksutta (s. 15). Käytännössä idean iterointi muuttuu maksulliseksi, ja esitys ennakoi sekä kielteisten päätösten että hallinto-oikeuksille tehtävien valitusten kasvua (s. 28) sekä Business Finlandin resurssitarpeen lisääntymistä valitusasioissa (s. 27). On tärkeää, että hakijalla säilyy kevyt tapa selvittää kelpoisuutensa ilman, että jokainen muutos vaatii raskaan hakemus- ja valitusprosessin.

Resursointi ja toimeenpanon seuranta

Business Finlandin maksuosuudesta todetaan vain, että siitä sovitaan erikseen viranomaisten välillä (s. 20), ja resursointi kytketään hakemusmääriin (s. 27). Koska esityksen tavoitteena on vähentää hakemusmääriä, rahoitusperusta kapenee samaan aikaan, kun lakisääteinen määräaika ja valitustyö lisäävät viranomaisen kuormitusta. Arvioinnin laatu ja käsittelyajat on turvattava riippumatta hakemusmäärien suhdanteista.

Toimeenpano ja seuranta jäävät esityksessä pelkäksi maininnaksi virkatyöstä ilman konkreettisia mittareita (s. 48). Seurantaan on rakennettava houkuttelevuutta ja maahan jäämistä kuvaavat mittarit, kuten menestyvien yritysten määrä, työllistämisaikutukset ja luvansaaneiden pitovoima. Pelkkä kielteisten päätösten osuuden tai keskimääräisen liikevaihdon tuijottaminen ei kerro, palveleeko järjestelmä alkuperäistä tavoitettaan houkutella kansainvälisiä kasvuyrittäjiä.

Yhteenveto ja keskeiset ehdotukset

Amcham Finland tukee esityksen tavoitteita ennakoitavuuden ja väärinkäytösten torjunnan osalta, mutta pitää sen houkuttelevuusvaikutusten arviointia puutteellisena ja eräitä muutoksia haitallisina kansainvälisten kasvuyrittäjien houkuttelemiselle ja maassa pitämiselle. Amcham esittää seuraavat muutokset:

1. Säilytetään hakijalle riskitön mahdollisuus selvittää kelpoisuutensa etukäteen, joko kevyenä, maksuttomana ennakkotarkistuksena tai siten, että hakemusmaksu hyvitetään myönteisen osapäätöksen yhteydessä.
2. Kytetään kasvuyrittäjän jatkolupa kasvuyritystoimintaan yleisesti eikä yksinomaan edellisen luvan perusteena olleeseen liikeideaan, jotta strateginen suunnanmuutos (pivot) ei johda osaajan menettämiseen.
3. Julkaistaan kasvuyritystoiminnan edellytysten soveltamisohjeet hyvissä ajoin ennen voimaantuloa ja varmistetaan, että toiminnanvapauden, tosiasiallisen johdon ja kannattavuuden vaatimukset huomioivat varhaisvaiheen yritysten tilanteen, jotta kynnys ei tosiasiassa kiristy.
4. Mitoitetaan vaikutusarviointi ja seuranta jakauman yläpäähän: seurataan keskiarvojen sijaan menestyvien yritysten määrää, työllistämistä ja luvansaaneiden pysyvyyttä.
5. Turvataan arvioinnin laatu ja käsittelyajat hakemusmäärien vaihtelusta riippumatta sekä säilytetään hakijalle kevyt tapa iteroida liikeideaansa ilman raskasta hakemus- ja valitusprosessia.

Kunnioittavasti,

Alexandra Pasternak-Jackson

CEO, toimitusjohtaja

Amcham Finland

Muut huomionne ehdotuksesta.

-

Thurman Rosa
Amcham Finland

Myllyniemi Markus
Amcham Finland